

TÜDŐTRANSZPLANTÁCIÓ

A gyermekbetegeken végzett tüdőtranszplantáció indikációi, ellenjavallatai, a beteg kiválasztás szempontjai, a transzplantációra való alkalmasság, a várólistára kerülés feltételei, a várólistáról való levétel

• Csecsemő- és Gyermekgyógyászati Szakmai Kollégium •

Szerző: dr. Kovács Lajos

Az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézetben működő Nemzeti Tüdő Transzplantációs Várólista Bizottság bírálja el mind a felnőttek, mind a gyermekek esetén a tüdőátültetés szükségességét, és ez az egészségügyi intézmény tekinthető a tüdőtranszplantált betegek hazai gondozási központjának. Szakmai tapasztalatszerzés és a bécsi Allgemeines Krankenhaus tüdőtranszplantációs munkacsoportjával való kapcsolatfelvételt követően gyermekek (18 év alattiak) transzplantáció előtti kivizsgálását és műtét utáni gondozását a Nemzeti Tüdő Transzplantációs Várólista Bizottság engedélyével és szakmai felügyeletével a Semmelweis Egyetem I. Számú Gyermekklinika végzi.

A Nemzeti Tüdő Transzplantációs Várólista Bizottság módszertani levelet dolgozott ki A tüdőtranszplantáció indikációi, ellenjavallatai, a beteg kiválasztás szempontjai, a transzplantációra való alkalmasság, a várólistára kerülés feltételei, a várólistáról való levétel címmel.¹

A módszertani levél alapvető megállapításainak változatlan formában való közzélése mellett az alábbiakban a speciális gyermekkori szempontokat emeljük ki.

TÜDŐÁTÜLTETÉS INDIKÁCIÓJA²

A gyermekek tüdőátültetése a felnőttekéhez hasonlóan akkor indikált, ha olyan progresszív tüdőbetegség áll fenn, ami az adekvát konzervatív vagy sebészeti kezelés ellenére két éven belül nagy valószínűséggel halálhoz vezet, életet veszélyeztető szövődmények halmozottan fordulnak elő, rossz az életminőség. Velezületett kardiális rendellenesség vagy irreverzibilis egyéb szívbetegség egyidejű fennállása esetén a szív-, tüdőátültetés mérlegelése szükséges.

A megfelelő donorszervhez jutás nehézsége miatt célszerű a gyermekek – különösen a kisgyermekek – transzplantációját megelőző vizsgálatokat, a szükséges védőoltások beadását, majd a várólistára helyezést a felnőttkorinál korábbra helyezni.

INDIKÁCIÓ HÁTTERÉBEN ÁLLÓ LEGGYAKORIBB KÓRKÉPEK

Csecsemőkor:

- veleszületett cardiovascularis malformációk;
- surfactant protein B-deficientia;
- congenitalis cisztikus adenomatoid malformáció.

Kisgyermekkor, serdülőkor:

- cisztás fibrosis (CF);
- idiopátiás tüdőfibrosis;
- veleszületett cardiovascularis malformációk.

A VÁRÓLISTÁRA KERÜLÉS KRITÉRIUMAI

Várólistára kerülhet az a beteg, akinél a tüdőtranszplantáció indikációja fennáll, és egyúttal a részletes kivizsgálás nem tár fel transzplantációt ellenjavalló állapotot. A gyermekgyógyászati gyakorlatban a kritériumrendszert a leggyakoribb kórkép, a cisztás fibrosis esetén határozták meg, és egyéb kórállapotokban is ehhez viszonyítanak.

KÉT ÉVNÉL RÖVIDEBB VÁRHATÓ 50%-OS TÚLÉLÉS KRITÉRIUMAI:

- FEV₁<30% vagy gyors légzésfunkció-romlás;
- hypoxaemia, nyugalmi pO₂<55 Hgmm;
- hypercapnia, nyugalmi pCO₂>50 Hgmm;
- exacerbatiók gyakoribbá, súlyosabbá válása;
- masszív haemoptoe;
- kórházi kezelések gyakoribbá válása;
- befolyásolhatatlan testsúlyvesztés;
- a női nem rosszabb prognózisa (gyorsabb progressziója) siettető szempontként értékelendő.

ROSSZ ÉLETMINŐSÉG KRITÉRIUMAI:

- napi tevékenység, közösségi élet súlyosan korlátozott;
- folyamatos oxigénigény;
- egyre gyakoribb intravénás antibiotikus kezelések szükségessége.

A TÜDŐÁTÜLTETÉST MEGELŐZŐ KIVIZSGÁLÁS ELEMEI

Vérvizsgálatok: vércsoport, We, CRP, vérkép, máj-, vese-, pajzsmirigyfunkció, ionok, alvadás, lipidek, vércukor, HLA, citotoxikus antitest, kreatininclearance.

Képalkotó vizsgálatok: kétirányú mellkas-röntgenfelvétel, mellkas CT, hasi UH, perfúziós, ventilációs tüdőszcintigráfia, orrmelléküreg CT (CF-ben).

Funkcionális vizsgálatok: testpletizmográfia, diffúziós kapacitás, artériás vagy kapilláris vérgáz, EKG, echokardiográfia, 6 perces járástávolság.

Szerológiai vizsgálatok: VDRL, HIV, CMV, Epstein-Barr, herpes simplex, varicella zoster, hepatitis B, C.

Góckutatás: vizelet-, orr (CF-ben)-/torokváladék/köpet/BAL tenyésztése - baktérium, gomba, Koch-, Mantoux-próba, fogászati, gégszeti, bőrgyógyászati konzílium.

Egyéb: oszteodenzitometria, pszichiátriai vélemény, szükség esetén környezettanulmány, BMI.

A TÜDŐTRANSZPLANTÁCIÓ KONTRAINDIKÁCIÓI

Az ismeretek, tapasztalatok bővülésével az abszolút és relatív ellenjavallatok változnak és centrumfüggőek lehetnek.

TÜDŐTRANSZPLANTÁCIÓ

A TÜDŐTRANSZPLANTÁCIÓ ABSZOLÚT KONTRAINDIKÁCIÓI:

- súlyos szkoliózis, mellkasi deformitás, tracheomegalia, -stenosis;
- máj-, vese-, balszívfél-elégtelenség (szimultán többszervi átültetés lehetséges);
- jelentős transpleurális sötök, callus, pleurodesis utáni állapot;
- központi idegrendszeri károsodás;
- Burkholderia cepacia genomovar III. kolonizációja;
- aktív malignitás;
- HIV, aktív vírusfertőzés, aktív tbc, bacteraemia, szepszis;
- jelentős légzőizomfunkció-károsodás;
- megbízhatatlan kooperáció.

A TÜDŐTRANSZPLANTÁCIÓ RELATÍV KONTRAINDIKÁCIÓI:

- szimptomás osteoporosis vagy osteopenia;
- pulmonectomia után (volumenpótló eszköz esetén nem);
- rendszeres szisztémás kortikoszteroidkezelés;
- polirezisztens alsó légúti kórokozók, MRSA, egyéb Burkholderia-törzsek;
- súlyos malnutritio;
- gépi lélegeztetés (kivéve nem invazív forma).

A VÁRÓLISTARÓL VALÓ LEVÉTEL KRITÉRIUMAI

A transzplantációra váró beteg a tüdőátültetés eredményét befolyásoló, akár kontraindikációját jelentő esemény, ill. szövődmény megjelenésekor a várólistáról átmenetileg vagy véglegesen levehető.

A TÜDŐTRANSZPLANTÁCIÓ SZÜKSÉGESSÉGÉNEK VÉLEMÉNYEZÉSE

A 61/2003. ESZCSM-rendelet alapján megalakult Nemzeti Tüdő Transzplantációs Várólista Bizottság a tüdőtranszplantáció szükségességének véleményező, javaslattevő testülete. Az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézetben rendszeres ülések alkalmával konzultálja az eseteket. Az alkalmas betegek a bécsi Allgemeines Krankenhaus várólistájára kerülnek előzetes konzílium alapján. Jelenleg ugyanis a tüdőátültetés külföldi gyógykezelésként az Országos Egészségbiztosítási Pénztár finanszírozásával Bécsben történik. Ehhez a 227/2003. (XII. 13.) kormányrendelet értelmében az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézetben létrehozott szakmai bizottság indokoltságot megállapító véleményezése szükséges. A várólistára kerüléshez az OEP költségvállaló nyilatkozata is elengedhetetlen.

IRODALOM

1. Az Egészségügyi Minisztérium módszertani levele. A tüdőtranszplantáció indikációi, ellenjavallatai, a beteg kiválasztás szempontjai, a transzplantációra való alkalmasság, a várólistára kerülés feltételei, a várólistáról való levétel. Készítette a Nemzeti Tüdő Transzplantációs Várólista Bizottság.
2. Kovács L. Tüdőtranszplantáció gyermekkorban: első hazai tapasztalatok. Gyermekgyógyászati Továbbképző Szemle. 2005;10(6):241-246.

KAPCSOLÓDÓ INTERNETES OLDALAK:

www.ishlt.org

